

EU UNDE MĂ AȘEZ, SOCRATE?

Autor: Iulia Nedelcu | 20 octombrie 2021

Au englezii o sintagmă extraordinară, care mi se pare mult mai bună decât românescul „stimă de sine”. Eu nu vreau să mă stimez, cu atât mai mult cu cât modestia culturală care îți spune că nu știi, în fond, mare lucru față de toate câte pot fi cunoscute, dar și smerenia către care ne îndeamnă credința nu încurajează prea mult această stimă întoarsă către tine însuși. Firește, trebuie să-ți porți un profund respect, să respecti omul în toată măreția sa, însă a fi demn și a nu te lăsa călcat în picioare sunt niște lucruri de bază, care nu răspund întrebărilor ce urmează după descoperirea și asumarea umanității din tine. La întrebarea *ce fel de om* răspunzi mult mai greu, luptând din răspuseri cu toate înclinațiile toxic-abisale care își fac loc în minte atunci când nu ai răspunsul la această întrebare. A ști ce fel de om ești aduce cu sine o pace lăuntrică pe care poți clădi la nesfârșit.

Este vorba de *self-worth*, care cuprinde în ea toate marile întrebări - care e locul meu, ce-i al meu a face, până unde se întinde persoana mea și de unde începe proiecția, care e sensul meu, adică ce valorez? Până când ajungi la o concluzie, nu ai cum să scapi de zbulcium. Dar poate că ăsta nu e un lucru rău, poate că starea tulbure de căutare neîntreruptă a sinelui și scopului e definitorie pentru tinerețe.

Cum nu știi exact care ți-e sensul, e aproape imposibil să fii încredințat că faci investițiile corecte de timp și energie. Toată munca o faci cu gândul la o potențială zădărnicie, pe care îl alungi în fiecare dimineață, odată cu cafeaua. Cum nu ai încredințarea, nu ai avântul pe care îl au cei care și-au aflat dacă nu scopul, măcar drumul.

Aș îndrăzni să spun că a nu te da bătut în fața acestei vâltori nesfârșite, a nu opta pentru calea ușoară și familiară, care reprezintă renunțarea la potențialul a ceea ce ai putea fi în favoarea „certitudinii” a ceea ce ești (sau ce nu ești), nu este un gest măreț, ba chiar e datoria noastră de bază: să trăiești tinerețea, iar mai apoi viața cât de bine și înțelept cu putință. E ceva firesc, dar totuși cei puțini care reușesc să o facă până la capăt sunt cu adevărat oameni mari, fiindcă nu s-au lăsat să alunece în variantele lor mai mărunte. Toți avem gânduri, înclinații și trăsături mărunte, meschine. Dar la fel de bine avem și puterea de a le depăși, de a fi mai mari decât în varianta *au naturel*. Sunt conștientă că

mă aflu în dezacord cu Rousseau, ceea ce, dată fiind distanța canonică dintre noi, ridică probleme cu privire la validitatea spuselor. Eu nu am avut (încă!) șansa unui *Discours sur les sciences et les arts*¹, dar sunt suficient de răbdătoare încât să nu grăbesc procesul.

Mi se pare că săpatul și alpinismul sunt două activități care descriu concomitent și coerent munca unui tânăr care încearcă să fie conștient de sine. Trebuie să sapi neîncetat, în timp ce te forțezi să urci. Amândouă sunt grele în sine, și din păcate se îngreuiază reciproc. Cu toate astea, reușind să le armonizezi (acceptând liniștit și scurte perioade de dezechilibru, în care una prevalează) ajungi la cel mai frumos rezultat: muncești pe brânci, dar înflorești.

Mi-e teamă că m-am exprimat prea vag, așa că voi detalia. Să sapi („Sapă, sapă, până dai de stele-n apă”, după cum îl cita pe Blaga un prieten acum mult timp) înseamnă să te cobori înăuntru, să te cufunzi în tine. Introspecția este o artă extraordinară, un meșteșug care se deprinde cu efort susținut, dar care îți intră în sânge și, privind înapoi, nu mai înțelegi cum puteai să-ți duci zilele fără această întoarcere în sine constantă: să privești, să înțelegi și să explici, apoi să clădești sau să vindeci, după caz. Săpând, ești obligat să rămâi mereu sincer, un lucru esențial pentru orice formă de alpinism ai practica. Că te dedici studiului, nevoiașilor, patriei sau artei, trebuie mereu să fii autentic, iar asta nu se poate decât cercetând onest și aproape brutal, fără să te menajezi, lucrurile care stau la rădăcina acțiunilor și deciziilor tale. Asta nu înseamnă că ce faci e greșit, fiindcă printre rădăcinile nobile mai descoperi și câte un viciu, complex sau orgoliu. Dar e de datoria ta de om care se ia în serios să privești toate acestea în față și să fii sincer până la capăt, adică să încerci să înlocuiești rădăcinile viciate cu unele sănătoase, morale. Aceasta e partea de coborâre, să vedem acum în ce constă escaladarea.

Chiar dacă, în lipsa certitudinii și a încredințării, avântul lipsește, omul tot nu poate să lânzezească, iar a te simți confuz și pierdut în spațiu nu e un bilet magic care să convertească orele pierdute în ceva mai nobil decât sunt – o risipă. Indiferent care e scopul tău, că e (i) dobândirea unui bagaj intelectual de excepție, (ii) înțelegerea deplină a lumii din jurul tău sau (iii) desăvârșirea spirituală și (i) nu ai găsit încă domeniul sau tema care să te intereseze cu adevărat și unde să simți că ai putea aduce o contribuție, (ii) te îngrozește cât de mult mai ai de descoperit și nu ai de unde începe sau (iii) stagnezi și ești cuprins de deznădejde, tot e de datoria ta să muncești, să practici acest alpinism anevoios, din care adesea lipsește motivația.

E, cred eu, un act de nesfârșit curaj. Trebuie să te încrezi în fiecare fază a înfloririi tale, deși unele sunt foarte greoaie, iar altele nu îți arată nici măcar o fărâmă din peisajul care se întinde în fața ta și la care vei ajunge dacă te încrezi aproape orbește. În cine? În calitate de creștin, aș spune că în tine și în Dumnezeu, dar din acest răspuns va lua

fiecare cât pofteste.

După cum spuneam la început, sintagma *to know your worth* implică tot ce am descris mai sus. La un moment dat, ajungi să vezi din ce în ce mai clar peisajul și mai ales locul tău în el. Nu degeaba spune Socrate că una dintre cele mai mari descoperiri e să-ți afli locul. Asta nu înseamnă că poți să te așezi comod și să te relaxezi pentru tot restul vieții, înseamnă doar că ai liniștea sufletească a conștiinței de sine, avântul sublim al încredințării și frumusețea peisajului; îmbinate într-un echilibru specific omului care știe să trăiască așa cum se cuvine.

Firește că, înotând cu chiu, cu vai prin „ale tinereții valuri”, vorba poetului, tânjesc după momentul de stabilitate, îmi doresc fundația sigură, lucrată cu mâinile mele, dar și cu ajutorul celorlalți, pe care să clădesc acel ceva care e al meu a face. De fiecare dată însă, trebuie să îmi reamintesc că tinerii trebuie să fie sportivi, în primul rând fiindcă nu prea au de ales, iar în al doilea, fiindcă, cu tot greul și oboseala, există un farmec incredibil în toată această poveste, pe care îl observi uneori, în clipele de răgaz, când privești înapoi la ce ai agonisit.

Imagine: Pixabay

NOTE

1. Textul care l-a făcut faimos pe Rousseau aproape peste noapte, publicat în cadrul unui concurs organizat de Academia din Dijon, 1750.